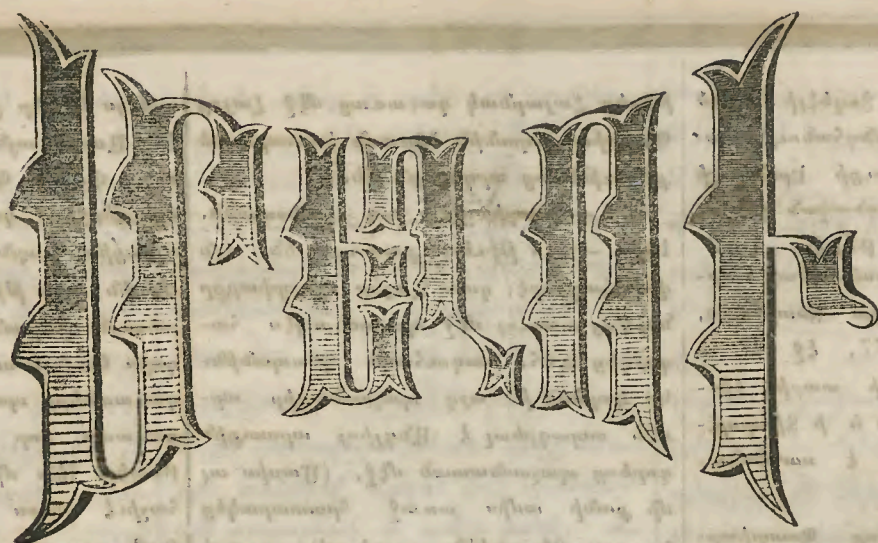

Հրատարակում է ամեն օր բացի երկուշաբթի և տոն օրերից:
Տարեկան գինն է 10 ռուբլի:
Արևմտյան համայնքով խրատանելիք 5 կոպ.

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր բացի կիրակի և տոն օրերից
տառադեմն 10—2 ժամի կեսօրից յետ:

Օտարադարձարարի գինում են ուղղակի խմբագրության հետե-
լիս հասցեով. В ред. издателя Меліс Атаманова, ex Тиф-
лиса, կամ Rédaction de «Meghou Hestian» à Tiflis
(Caucase).

Խմբագրությունում ուղղակի խմբագրության հետե-
լիս հասցեով. В ред. издателя Меліс Атаманова, ex Тиф-
лиса, կամ Rédaction de «Meghou Hestian» à Tiflis
(Caucase).

Յայտարարությունների համար վճարում են ամեն օր բացի
14 կոպ.:

Յայտարարությունները ընդունվում են խմբագրատունը և պ. Շահ-
վերդյանի մասնաճյուղում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԳՍԱՆԵՒԶՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԲՈՎԱՆԳԱՎՈՐԻՒՄ:
Մենք սկզբունքներ ենք պաշտպանում:
Ոչ գոյություն — ինքնակազմությունը առ-
մենից — Գործողության նախադաս-
քաղաքական — Բազմաբանական աշ-
խարհից — Բազմաբանական լուրերը:
Մենք գոյություն ենք պաշտպանում:
Յայտարարությունները ընդունվում են խմբագրատունը և պ. Շահ-
վերդյանի մասնաճյուղում:

ԹԻՖԼԻՍ, 29 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1881 թ.
ՄԵՆՔ ՍԿԶՐՈՒՆԵՆ ԵՆՔ ՊԱՇՏՊԱ-
ՆՈՒՄ:

Իբրև պոլիտիկա թե՛ հասարա-
կական կենտրոն մի լաւ երեւոյթի
ենք հանդիպում թողնելով այդ
երեւոյթը որը շատ հեշտ և կարող
է փոխել, ինչպէս եկել է, այնպէս
և գնալ աշխատում ենք նրանից մի
լաւ սկզբունք դուրս բերել և ինքն
այդ սկզբունքը լաւ ապացայ է
խոստանում նրան լաւ ենք համա-
րում մենք նրան ընդհանրացնել
ենք աշխատում, մենք նրան բարձր
ենք պահում որի մաս ամեն անձ-
նաւորութիւնները կորցնում են ի-
րենց նշանակութիւնը:

Ինչպէս որ մենք, այնպէս և ա-
մենք գիտենք, որ մեզանում հայ
գործընկերների ուսուցիչների գրութիւնը
ոչ թէ նախնական է, այլ և ան-
միտքար է: Հենց այդ պատճառով
էլ էր որ հայ գործընկերներ լաւ ու-
սուցիչներին ծրագրով պէտք է պը-
րել: Հենց այդ պատճառով հայի
լաւ այժմը հայ գործընկերից հետո,
օտարների օգտին, հայութեան հա-
մար ապարդիւն նպատկում են:

Մեր ասածը մի տխուր իրողու-
թիւն է:
Եթեմանի ձեմարանի համար
հրաւիրեցան նոր տեսուչ, նոր ու-
սուցիչներ—աւելի բարձր, մեծ ու-
ձիւղի:

Մենք չը խոսեցինք ուձիկի որ-
քանութեան վերայ, մենք չէինք էլ
կարող մտաւոր կարողութիւնը գնա-
հատել փողով: մենք չը խոսեցինք
տեսչի, ուսուցչի գիտութեան աստի-
ճանի, արժանաւորութեան վերայ,
մենք լոկ մեր ուրախութիւնը, մեր
հաւատութիւնը յայտնեցինք, որ
ձեմարանը վճարում է տեսչութեան,
ուսուցչութեան, մանկավարժութեան
համար աւելի բարձր ուձիկներ:

Որ տեսուչը (ոչ թէ պ. Նահա-
պետանցը), որ ուսուցիչը (ոչ թէ
պ. Պալասանը կամ պ. Կոստանանը),
որ մանկավարժը (ոչ թէ պ. Վար-
դանանը կամ պ. Մանգինանը)
աւելի բարձր ուձիկներ պիտի ստա-
նան, մենք այդ իբրև սկզբունք
պաշտպանեցինք:

Իսկ մեր հակառակորդները, որոնց
մի որեւէ սկզբունքից դուրս ամեն ի-
րենց գործողութիւնները շարժաւի-
թը անձնաւորութեան մէջն է պա-
րունակում: Իսկ եւ այնքան մի ան-
ձի (պ. Նահապետանի) փեշից,
փոխանակ իր առ կէտ, մեր մտքե-
րը հերքելու, փոխանակ մի առ մի
մեր օխալ դատողութիւնները ջրե-
լու, փոխանակ քայլ առ քայլ մեր
թիւր կարակցութիւնները հիմնա-
յատակ անելու, ասում են մեզ, որ
տեղի չեն ապագայի և հիշատակի
քան զեղեցիկ ֆրագնե-
րան և ապագայի մոլոր-
եղեցիկ քննութիւնը քննութիւնը
է: մեր այդ պարզամտ հակա-
ռակորդները չեն էլ նկատում որ
մեր հասցէին չարած ոչինչ չապա-
ցուցանող այդ խօսքերը, եթէ գե-
ղեցիկ էլ չեն, եթէ ոչգրի մոլորի-
ցնել էլ չեն կարողանում լաւ էլի-
ֆրագնե-
րան:

Մեր հակառակորդները, որոնք
իրբև զոգրիկայի քարոզողներ են
հանդիսանում, ասում են, որ $2 \times 3 = 5$,
ուրեմն $4 \times 3 = 10$: Ի հարկէ
 $4 \times 3 = 10$ են, եթէ $2 \times 3 = 5$ է:
Բայց տեսե՛ք ինչպիսի սխալը, մենք
ասում ենք, $2 \times 3 = 6$ է, ոչ թէ
10-ը, ուրեմն $4 \times 3 = 12$ է:

Մենք ասում ենք, եթեմանի ձե-
մարանը ախպէս և չէ, նա էլ մի,
թէպէտ բարձր ձգտումներով, զրոյ-
րոց է ներսիսանի պէտ, ուրեմն
նա, որ կարող էր ներսիսանի զրոյ-
րանցում լաւ տեսուչ լինել կարող
է և ձեմարանում միևնոյն լինել:

Բայց մեր հակառակորդները ձեմա-
րանը համարաւորաբար, ախպէսիսանի
փոխում և զրա համեմատ կրա-
կացութիւններ անում: Մեր հակա-
ռակորդները ասում են—Ներսիսա-
նան իւր գիտութեամբ շատ ստոր
է Ներսիսանից, բնականաբար այս
վերջինը շատ պիտի նկատայ, եթէ
առաջինը իրենից աւելի ուձիկ լա-
տանայ, աւելի վարձատրուի:

Բայց մեր հակառակորդները ոչինչ
ապացոյց չը բերեցին, թէ ինչու ըս-
տոր է Ներսիսանից իւր գիտու-
թեամբ Ներսիսանից, լոկ իրենց
խօսքը. այդ շատ քիչ է: Եթէ ա-
մեն ուսուցչական վարձութիւնը ըս-
պատէր մեր հակառակորդների փձին,
այն ժամանակ Մանգինանից պէս
մանկավարժներ էլ մինչև անգամ
փողոցումը պարսպ պէտք է մնային,
որովհետեւ մեր հակառակորդների ա-
սիլովը նա օրիցու է:

Մենք խորշում ենք և անկարելի
ենք համարում գիտութիւնը փո-
ղով գնահատելու, բայց մեր հա-

կառակորդները գիտութիւնը անուր-
գի հանելով, ասում են, որ անագ-
նութիւն է մի հասարակ համա-
լարական համար առանց գիտնա-
կան լինելու: պահանջել գիտնա-
կան փայլ ուձիկ: Իսկ նրանք, ո-
րոնք գիտնականներ են, նրանք կա-
րող են գիտութեանը ծառայելուց
հեռանալով պահանջել բարձր և
մեծ վարձատրութիւն:

Ուրեմն մի ոչ գիտնական մարդ
եթէ իւր աշխատանքի վարձատրու-
թեան իւր պարտաւոր համար մեծ
ուձիկ պահանջէ—անպիտանութիւն
է, իսկ մեր, որ գիտնականներ
կոչուած կրում է, գիտութիւնը ծա-
խում է փողով: հեռանում է գի-
տութեանը ծառայելուց—լոկ փողի,
արժաթի համար—այդ անպիտան-
ութիւն է:

Որտեղ է առողջ լոգիկան:
Պատկանանք, լմնը, դամբարո-

վը, ներսիսանը և այլն կարող են
շատ գիտնական լինել, մենք գրանց
դէմ ոչինչ չուենք, բայց որովհետեւ
մեր հակառակորդները գրանց յի-
շում են այդ պատճառով կը կա-
մենայինք իմանալ, թէ Պատկանանք
և լմնը հենց իրենց մասումը գի-
տութիւնը Իրաւի առաջ են տարել,
իսկ դամբարոյը և ներսիսանը գի-
տութեան մէջ ինչ են արել:

Այդ խնդիրը մէկ կողմը թող-
նելով կ'ուզեցինք տեսնել, թէ ին-
չու համար գրանք լմնիսանի ձեմա-
րանի տեսուչ դառնալով իրաւունք
ունենին մեծ ուձիկներ ստանալու:

Մեր հակառակորդները պատաս-
խանում են. արովհետեւ գրանք
ամեն բանից, համարաւորաբար, գի-
տութեան ծառայելուց զրկվում են:

Բայց այն, որ մենք չը գիտեցինք
թէ ուսում աւարտած մարդը հա-
մարաւորաբար չոր ու ցամաք դա-
տախտակով ինչու գիտութեան է
ծառայում, և միևնոյնը մի դարո-
ցում, մի ձեմարանում մը անկող գի-
տութեանը չէ ծառայում, մենք այս-
տեղ հարց ենք դնում—ձեմարանի
վարձութիւնը ուձիկ նշանակելու
ժամանակ ինչ բանն ունի ինկատի,
մի հրաւիրած տեսչի, ուսուցչի ան-
լաւ աշխատանքը, ջանքը ձեմարա-
նում, թէ նա ինչ բանից է զրկ-
վում կամ որ գիտութեան էլ չէ
ծառայում նա:

Վարձում ենք, որ ձեմարանի
վարձութիւնը մի օգուտ է ունի նրա-
նից, որ այս ինչ գիտնականը գի-
տութեանը վաղարում է ծառայել-
լուց: նրա համար զլխաւորը այդ
գիտնականի ձեմարանում ցոյց տա-
լու ջանքն է:

Որտեղ է այստեղ առողջ լոգի-

կան: Եթեմանի ձեմարանը լաւ գիտ-
նականների թանգարան չէ բացա-
նում, որ գիտնականներին մեծ ու-
ձիկներով հրաւիրէ լմնիսանի և
ձեմարանի հարկերին ցոյց տալ պար-
ծանքով, որ այս ինչ գիտնականին
կարողացել է գիտութեան ծառա-
յելուց զրկել այսքան ուձիկով:

Ինչպէս չը հասկացան մեր հա-
կառակորդները, որ մէկ կարող է
այս ինչ գիտութեան ծառայումը շատ
գիտնական լինել, մէկ կարող է
սանկրիտ լեզուի վերայ մէկ ուրոյն
հետազոտութիւն անել, բայց այդ-
տեղ էլ վերջնայ նրա գիտութիւն-
նր, նա բոլորովին անպէտք լինի
անպիտան համար: Քիչ մար-
դիկ կան, որոնք միջակ խելքի տեր
մարդիկ են, գիտութեան, գրակա-
նութեան մէջ անպայտ, բայց շատ
լաւ կարող են և ընդունակ են
կառավարելու թէկուզ մի բարձր
դպրոց:

Մենք ձեմարանի առթիւ, ստի-
պում ենք կրկնելու, պաշտպանե-
ցինք այն սկզբունքը, որ հայ ուսու-
ցիչների գրութիւնը պէտք է բար-
ւաբել իսկ մեր հակառակորդները,
որոնք բնական (sic!) հոգի վերայ
են կանգնած և ձեմարանի ֆրագնե-
րին անում մեզ հակառակելով ա-
նում են, Եթէ հասարակութեան մէջ,
որ դեռ ևս մտաւոր աշխատանքը
չի վարձատրուում, որտեղ մտաւոր
աշխատանքը դեռ ևս պահանջում
է անձնաւորութիւն, անվարձ աշ-
խատանք և միևնոյն անգամ նիւթա-

կան գոհարեութիւն իւր սեպհա-
կան գրպանից (սեպհական գրպանին
գործելը մեր զահէն տարաւ), որ-
պէս գի ժողովուրդը կրթուի. . .
այս վերջում, ուսում ֆրագնե-
րին լաւ ուձիկ կը տրուի, երբ ու-
սուցիչները կ'ոգնեն լաւ վարձատրուելի
չէլու է մի հասարակութեան հա-
մար վարձատրուել մի մարդուն, այն
էլ հասարակութեան օգտի համար,
քան թէ մի մարդ իրեն գրելով
գոհուի ամենին: Չեն ուղում հա-
կանալ մեր հակառակորդները, որ
եթէ գրութիւնը այդպէս տխուր է,
դրա դէմ պէտք է կռուել, և ոչ թէ
այդ անմիտք գրութիւնը պահ-
պանել: Միևնոյն հասարակութեան
մէջ մի ժամանակ օմէլիկանք, լմն-
րիկանք չարաբարում էին և հազիւ
ստանում:

Վերջում մի քանի խօսք: Մեր
հակառակորդները ասում են, որ
ձեմարանին նայելով մեր ուսուցիչ-
ներն էլ կ'օգնեն պահանջել աւելի

ուձիկներ, իսկ ազգը չի կարող վը-
ճարել, և այդտեղից կը լինի դէմո-
րատիկացիա: Մենք բոլորովին հակա-
ռակ ենք այդպիսի: Նոր բան չէ, որ
Ներսիսանի դպրոցը դասերին աւելի
է վճարում: քան թէ միւս հայ
գործընկերը. դեռ ոչ մէկ ուսուցիչ
դրա դէմ չի բողոքել: Ոչ Մանգին-
անը, ոչ էլ Վարդանանը, հաւա-
տացած ենք իրենց իրենց Նահապե-
տանից գիտութեամբ ստոր չեն հա-
մարում, բայց նրանից պակաս ուձիկ
ստանալով դեռ չեն բողոքել դրա
դէմ, որովհետեւ պաշտոնին է վճար-
վում և ոչ գիտութեան:

Ուրախ էլ որ հին է մարդու
լաւ ապրելու սերը, այնպիսի էլ հին
է հայ ուսուցիչների լաւ ուձիկ
ստանալու ցանկութիւնը: Մեր ասելուն
կամ ձեմարանի բարձր ուձիկներին
չեն նայել հայ ուսուցիչները, նրանց
ամենամեծ մասը պատրաստ է ու-
սուցչութիւնը թողնելու, եթէ միայն
աւելի ուձիկ ստանալու տեղ լինի,
աւելի արդիւնաւոր պաշտօն կարո-
ղանային նրանք ձեռք բերել:

Մենք հայ ուսուցիչների անմիտ-
քար գրութեան վերայ խօսելով,
մենք ուսուցիչներին լաւ վարձատրե-
լու սկզբունքը պաշտպանելով կա-
մենում ենք թէ ազգի, թէ հասա-
րակութեան և թէ գործընկերի հո-
ղարարութեան ուշադրութիւնը այդ
անմիտք գրութեան վերայ դարձ-
նել, որ վարդօք գրանք հոգան
այդ դատի համար: Երբ ուսուցիչնե-
րին լաւ ուձիկ կը տրուի, երբ ու-
սուցիչները կ'օգնեն լաւ վարձատրուելի
այն ժամանակ ապագայում լաւ ոյ-
ժեր կը պատրաստուին հայ զրոյ-
րոյների համար, գիտնալով կանխաւ,
որ իրենց ապագան քիչ շատ ապա-
հոված է, այն ժամանակ մեր հայ
գործընկերից կ'անհետանա տիրացու-
թիւնը, ստրկութեան հոգին, և
դրա փոխարէն կ'ունենանք թէ լաւ
ուսուցիչներ և թէ ազատ բնաւո-
րութեան տեր մարդիկ:

Մենք սկզբունքներ ենք պաշտպա-
նում, մենք յառաջդիմութիւնն
ենք ցանկանում, կանգնած մնալից
խորշում ենք:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՎԻՃԱԿԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆԻ ԱՐԱՆՈՑ—
ԲՈՒՐԴԱՍՏԱՆԻ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ

Ընթերցողը մեր այս առաջին թիւին մէջ մասնաւոր տարւոյն ձեռքով պիտի գտնեն Անգլիական Հիւպատոս Պ. Հին-ըի Թրոմբլի գրութեան մէջ յիշուած Բ. Յուզակն, իւր 4 մասերով, իսկ Գ. Յուզակը վաղը Սինսֆորտի տակը Թարգմանած ենք Պ. Հիւպատոսին առանձին գիտողութիւնները մէջ մի մասնաւոր թիւով նկատմամբ, իսկ հոս Թարգմանենք այն տեղեկութիւնները, զորս ինք տուած է Բ. Յուզակին մէջ համեմատութեան դրուած զանազան Աղբիւրներու կամ հեղինակութեան վրայ:

ՎԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆԻ

1) — Սըր Ռոպերթ Տալէյ, 1863. — Այս Պարոն երբեք Անգլիական Հիւպատոս էր ի Կարին, իւր անունը դէմը նշանակուած թիւերն Կարնոյ մէջ հիւպատոսական տեղեկագրաց մէջ հին հատորէն քաղած էին Սըր Տալէյի հաշ-ւոյն մէջ էին Կարնի և Չըլթըրի գա-ւառները (սահմանագր.), և դուրս կը մնար Երզնկայի Արդի սահմանաց վերա-ծելու համար դաս հաշիւ, առջի երկու

գաւառաց մասին Սըր Տալէյի դրած թիւերը դուրս հանեցի ընդհանուր հա-շիւէն, որոյ վրայ աւելցուցի երգնկայի ժողովրդեան արդի պաշտօնական թիւը: 2) — Պ. Հիւպատոս Թէյլը, 1869. — Այս անունը դէմը նշանակուած թի-ւերը քաղած են Կարնոյ Տեղեկագրէն, (Թուրքիա, թիւ 16, 1877, էջ 27 և 31): Պ. Թէյլը մի քանի տարի Հիւ-պատոս եղած է ի Կարնի և ի Տիարսէ-ֆիլի, և չափ ճամբորդած է սահմանա-գլխոյ նահանգաց մէջ:

3) և 4) և 5) — Հայոց Պատրիար-քարանձն եղած թիւեր են: 3) թուա-համարին դէմ նշանակուած թիւերը քաղուել 1878-ին տարւած Հայերէն և Գերմաներէն տեղեկագրէ մը: Կա զմա-կան կ'անոնց ա զ ը ու թ ի ա ն ծ ր ա-գ ի ր անուն, զոր անցեալ տարի ստա-ցայ ի Կարնի, ըսին ինձ այդ գրու-թիւն անպաշտօն կերպիւ տեղեկանց լիազօրներուն մատուցած էր ի Պէրլին:

Այդ տեղեկանքն օրինակ մը հաղորդած են վսեմ-Գիւսպանին: 4) — Պաշտօնապէս հաղորդած Սըր Չարլզ Տիլքը, 1880-ին: — Այս անունը դէմը նշանակուած թիւերը քաղած են գրութիւնէ մը, զոր վսեմ-Գիւսպանն հա-ղորդած էր ինձ, իրեն խորհրդարար մա-տուցած Սըր Չարլզ Տիլքի, 1880 յունի-սին: Ըսուած էր գրութեան մէջ թէ այս

թիւերը Հայաբնակ գաւառաց մէջ Հայոց Պատրիարքարանին ձեռամբ կատարուած քննութեանց արդիւնքն են:

5) — Պատրիարք առ Գիւսպանն, 1880. — Այս թիւերը քաղուած են այն վիճակագրէրէ, զորս Հայոց Պատրիարքը ներկայ տարւոյ մէջ պաշտօնապէս հա-ղորդեց վսեմ. Թագաւորին Գիւսպանին: Կը կարծեմ թէ այդ պաշտօնագիր ար-դէն տպագրուել է Անգլիոյ արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ, (Մասիս ալ մի քանի ամիս առաջ հրատարակեց Կապուտ Տեղեկագրէն քաղելով): Ուստի պէտք չը կայ մէջը օրինակը դնելու հոս:

6) — Վահան վարդապետ. — Այս անունը դէմը նշանակուած թիւերն 1879 ին Կարնոյ մէջ ինձ հաղորդեց Վահան վարդապետ, որ իբրեւ պատուիրակ Պատ-րիարքարանի, մի քանի տարիներէ ի վեր Հայաբնակ գաւառները կը պտտէր յատ-կապէս, և վիճակագրական տեղեկու-թիւները կը հաւաքէր:

7) — Գեր — Հիւպատոս Քլէյթը, 1880. — Այս թիւերը հարկարպետ Քլէյ-թընէ ստացայ ներկայ ցուցակները պատրաստած ժամանակ: Անոնք ար-դիւնք են անձնական քննութեանց, զորս ինքնամով կատարած էր վերջերս Նիստորականաց երկիրն ըլլած մէկ ու-ղեւորութեան միջոցին:

8) — Ուսմ. պաշտօնական թիւեր, 1880.

— Այս թիւերը քաղուած են Յուզակ Ա. Հին Ասոնք այն պաշտօնական թիւեր են զորս վսեմ. Պէյքըր վաշա հաւաքած էր վերջերս կատարած ուղեւորութեան միջոցին: Կարնոյ և վանայ նահանգաց մասին, այս թիւեր կը համաձայնին Նո-րազոյն պաշտօնական վիճակագրաց հետ, զորս ևս իսկ ստացած են վերջերս նոյն գաւառները պտտած միջոցիւ: Աղբիւրի գաւառը, զոր Տիարպէթիքէ բաժնելով Բազէլի հետ միացուցին մասերս, այս հաշիւէ դուրս կը մնայ, ըստ որում Ուսմ. պաշտօնական վիճակագրերն արու-նելու թիւը միայն կուտան, անոնք կրկնապատկուած են, ամբողջ ժողովու-րդեան մերձաւոր թիւը տալու համար:

9) — Պ. Թէյլը, 1879. Տես Մասն. 2.

10) — Պատրիարք առ Գիւսպանն, Տես Մասն. 5.

11) — Տես Մասն. 8. Աղբիւրի գա-ւառն, որ վերջերս Բազէլի հետ միա-ցու, բաղաւորութեան զերուրիւն տալու համար Տիարպէթիքի նահանգին հաշուոյն մէջ դրուած է: Մեծ կանկա-ններ ունիմ Աղբիւրի թուոց ճշդութեան վրայ, որք հեռադրու հաղորդուած էին Մարտինի գաւառին Յակոբիկեան Ասոր-ւոց թիւն ալ չափ վար հաշիւ եղած է:

12) — Սալման, 1879. — Այս թիւեր

քաղուած են 1297 (1879) տարւոյ Տիար-պէթիքի Սալմանէին մէջ հրատարակուած մանրամասն վիճակագրութիւն:

13) — Այս թիւեր ձեռք բերուած են Ասորի և Քաղզէացի հատարակութեանց տուններուն մէկ մերձաւոր հաշիւէն, զոր ևս անցեալ տարի Տիարպէթիքի մէջ ստացած էին ոչ—պաշտօնական աղբիւրէ մը: Տան գլուխ 6 անձ դրած են:

14) — Տես Մասն. 2.

15) — Տես Մասն. 5.

16) — Տես Մասն. 8. Չեմ կրնար վաւերացնել այս թիւերը, կը կարծեմ թէ Քրիստոնեայք իրենց իրական թիւն վար ցուց արուած են:

17) — Տես Մասն. 3.

18) — Տես Մասն. 5.

19) — Քաղզէուած է Թուրքիոյ Քրիս-տոնէից վիճակին վրայ 1860-ին վեմ. Թագաւորին Հիւպատոսներէն զրկուած Տեղեկագրերէն, էջ 50. Պ. Հիւպատոս Սըրին կը գրէ. «Պէտք է Քրիստոնեայ ժողովուրդն համարիմ ամբողջ բնակչաց իրը մէկ հինգերորդ, և Մահմետական-ները 4 հինգերորդ, Հրեայներու, Տրեղի-ներու և Անարթիներու համար աննշան թիւ մը հանելով այս հաշիւ է: Նահան-գին ամբողջ ժողովուրդն 50 հազար հո-գիէ պակաս պէտք չէ լինի: 7 սեպտ. 1880. Էտէք Թէյլըր:

Կ. Պոլիս.

Յ Ո Ւ Յ Ա Կ Բ

(Ա.) — ԲԱՂԳԱՏԱԿԱՆ ՅՈՒՅԱԿ ԿԱՐՆՈՑ, ՎԱՆԱՅ ԵՒ ԲԱՂԵՇԻ ՆԱՀԱՆԳՈՑ ԶԱՆԱՋԱՆ ՎԻՃԱԿԱ ԳՐՈՑ, (Ի բաց առեալ զՍըրքոյ):

ԱՂԲԻՒՐԲ	Հայր, Լուսա-ւորչական, Կաթողիկ և Բողոքական	Նիստորիք	Յոյնք	Հրէայք	Չինկիանք եւ Գնդուք	Թուրքք եւ Չէքքէքք	Քուրմանճի-Քուրդք	Զաղա-Քուրդք	Եւզգիտիք (ա)	Գումար		Ընդհանուր գումար
										Ոչ-Իսլամք	Իսլամք (ա)	
1) Սըր Ռոպերթ Տալէյ, 1863	290,500	110,000	4,000	1,200	244,700	320,000	158,000	2,000	289,309	609,758	899,067	
2) Պ. Հիւպատոս Թէյլը, 1869	1,150,000	14,000	5,000	3,000	400,000	80,000	35,000	13,000	405,700	724,700	1,130,400	
3) Պէրլինի ծրագիր, 1878									1,172,000	528,000	1,700,000	
4) Պաշտօնապէս հաղորդուած առ Սըր Չարլզ Տիլքը, 1880	563,685	84,995	3,420	363	223,484	273,095	67,369	3,627	652,463	567,575	1,220,038	
5) Պատր. առ Գիւսպանն, 1880	373,500	85,000	5,000	1,500	13,000	80,000	40,000	140,000	478,000	280,000	758,000	
6) Վահան վարդապետ, 1879	440,500											
7) Գեր-Հիւպատոս Քլէյթը, 1880		53,940										
8) Պաշտօնական թիւեր	316,444	61,778	6,692	2,050								
										821,476		
										387,064	821,476	1,208,540

(Բ.) — ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՎԻՃԱԿԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ՏԻԱՐՊԵՐԻՒՆ ՆԱՀԱՆԳԻՆ, (Հանդերձ Սըրքոյով):

ԱՂԲԻՒՐԲ	Հայր (ա)	Ասորիք (բ)	Յոյնք (գ)	Հրէայք	Չինկիանք	Թուրքք	Քուրմանճի-Քուրդք	Զաղա-Քուրդք եւ Գըզլուք (դ)	Ասորք	Եւզգիտիք (է)	Գումար (դ)	
											Ոչ-Իսլամք	Իսլամք (դ)
9) Պ. Թէյլը, 1869	Գրիստոնեայք, 108,000			1,000		45,000	39,000	12,500	118,000	8,000	109,000	574,500
10) Պատրիարքն առ Գիւսպանն, 1880	88,000	55,000	5,000			55,000	30,000	55,000		5,000	148,800	145,000
11) Պաշտօնական թիւեր, 1880	67,958	10,212	306	432			328,174				87,908	328,174
12) Սալման, 1879											129,092	562,778
13) Մասնաւոր		19,200	370									

(Գ.) — ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՎԻՃԱԿԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ՔԱՐԵՐԵՐԻ ՆԱՀԱՆԳԻՆ

ԱՂԲԻՒՐԲ	Հայր (ա)	Ասորիք (բ)	Յոյնք (գ)	Հրէայք	Չինկիանք	Թուրքք (դ)	Քուրմանճի-Քուրդք	Զաղա-Քուրդք եւ Գըզլուք	Ասորք	Եւզգիտիք	Գումար	
											Ոչ-Իսլամք	Իսլամք
14) Պ. Թէյլը, 1869	130,000	Գրիստոնեայք				140,000	100,000	30,000			130,000	270,000
15) Պատրիարքն առ Գիւսպանն	155,000	5,000	5,000		378	5,000	70,000	55,000			170,000	125,000
16) Պաշտօնական թիւեր	88,204	826	2,382				337,788				91,790	337,788
17) Մասնաւոր		1,500										

(Դ.) — ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՎԻՃԱԿԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՍԵՊԻ ՆԱՀԱՆԳԻՆ

ԱՂԲԻՒՐԲ	Հայր (ա)	Ասորիք (բ)	Յոյնք (գ)	Հրէայք	Չինկիանք	Թուրքք (դ)	Քուրմանճի-Քուրդք	Զաղա-Քուրդք եւ Գըզլուք	Ասորք	Եւզգիտիք	Գումար	
											Ոչ-Իսլամք	Իսլամք
18) Պատրիարքն առ Գիւսպանն	90,500	106,000	6,000		5,000	80,000	40,000	15,000			207,500	135,000
19) Պ. Հիւպատոս Սըրին, 1860											100,000	400,000
20) Պաշտօնական թիւեր	67,634	5,520	14,750	7,144	654		539,702				96,702	539,702
21) Վահան վարդապետ	82,030											
22) Մասնաւոր		4,650										

(ՅՈՒՅԱԿ Բ. — Ա. ՄԱՍ)

ա) — Եւզգիտիները, կամ մատանապաշտ-ներն իսլամաց մէջ զրի, որովհետեւ իմա-ցած են թէ, Եւզգիտիները զիւրար գրելու համար, տեղական լեզուով խոսելու իսլա-մաց մէջ կը համարին զանոնք:

բ) — Կը պարունակէ 3,000 Գնչու:

գ) — Կը պարունակէ 30 Իսլամ:

դ) — 213,584 Թուրքք, 2,800 Չէք-քէքք, 2,000 Լաղք և 100 Պարսիկք:

է) — Կը պարունակէ 3,000 Բոշայ, այսինքն Չինկիանէնք, զորս Պատրիարքն Հոյ կը նկատէ:

զ) — Բնագրոյն մէջ «Պէտք է ըսված է:

է) — Կը պարունակէ 10,000 Ալիւի-ները, կամ Գըզլուք, զորս Հայ կը նա-կատէ Պատրիարքը. բայց որովհետեւ տա-րակոյս չկայ թէ Շիւի Լալանքն են, ևս ալ իսլամաց կարգը զրի զանոնք:

զ) Գ. Է. և Է. գրեթով նշանակեալ թիւերուն ամենն ալ Հայոց Պատրիար-քարանձն եղած են:

(Բ. ՄԱՍ)

ա) — Կը պարունակէ Լուսաւորչական, Կաթողիկ և Բողոքական:

բ) — Կը պարունակէ Նիստորական, Գաղղէացի, Յաւ-թիւն կամ Հին Ասորի, և Կաթողիկ Ասորի կամ Սիւրեանի:

գ) — Կը պարունակէ Զաղա կամ Գը-զլուք Գուրդերն և Գըզլուք Թուրքերը:

դ) — Եւզգիտիներն իսլամաց մէջ զրոնեմ:

է) — 30,000 Թուրքք և 15,000 Չէչէքք:

զ) — Բնագրէն յայտնի չէ թէ այս հաշուոյ մէջ են թէ ոչ Զաղա-Քուրդք:

է) — Հաւանական, Գըզլուք Թուր-քեր:

զ) — Պատրիարքը կը գնէ 40,000 Նիս-տորական և 15,000 Ասորի Կաթողիկ: Բայց Պատրիարքն Նիստորական չկայ Տիար-պէթիքի նահանգին մէջ, միայն Յակոբ-եաններ և Գաղղէացիներ կան:

է) — 40,000 Թուրքք և 15,000 Չէչ-

քէքք:

զ) — Պատրիարքը կ'անուանէ զանոնք Արար-Քուրդք:

է) — Պատրիարքը կը գնէ 40 հազար Ալիւի և 16,000 Գըզլուք, Բայց Գը-զլուք և Ալիւի նոյն բան են, կարծեմ պաշ:

է) — Սըրքոյ այս հաշուոյն մէջ է:

(Գ. ՄԱՍ)

ա) — Կը պարունակէ Լուսաւորչական, Կաթողիկ և Բողոքական:

բ) — Կը պարունակէ Նիստորական, Գաղղէացի, Յակոբիկեան և Ասորի Կա-թողիկ:

գ) — Կը պարունակէ Օրթոտոքս և Կաթողիկ:

դ) — Կը պարունակէ Թուրքք և Չէչէքք:

է) — Կը պարունակէ 3,000 «Հայ-Հո-ւսմ» կոչուած անձներ:

զ) — 60,000 Թուրքք և 10,000 Չէչէքք:

է) — Կը պարունակէ 30,000 Զաղա-Քուրդք, 10,000 Ալիւի և 15,000 Գըզլուք:

(Դ. ՄԱՍ)

ա, Բ, Գ, Դ, Մաս:

բ) — Կը պարունակէ 50,000 Թուրքք, 10,000 Ալիւի և 20,000 Թիւրքմէն:

գ) — Սարար-Քուրդք, ըստ Պատրիար-քին:

դ) — 40,000 Նիստորական և 66,000 Ասորի Կաթողիկ, Բայց Նիստորականք չկան, և Ասորացի թիւն յոյս չափազան-ցուած է:

է. Բ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆԻՑ

Հումքերու թաղաւորը նշանակուելով աւսարիական 28 րդ յետադայ գնդի գլխաւորն այդ ստացած պատւի համար հազիւ էր աւսարիական գէներալի համագործակար և այդպէս ներկայ գտնուել նրա պատւին տուած թէ՛ ճաշին արքունիքում և թէ՛ պալատական ներկայացման: Այդ հանդիսաւոր ճաշը շատ փառաւոր է եղել: Այդպէս ներկայ են եղել թէ՛ վեհապետ հիւրերը, թէ՛ դրանց հետ եկած պաշտօնեաները և ատոման նաւորները և թէ՛ Աւսարիայի երկու մասին պատկանած պաշտօնեաները և բարձր աստիճանաւորները: Առաջին կենացը ճաշի վերայ առաջարկեց կայսր Ֆրանց-Յոզէֆը այսպէս. «Ես խմում եմ խաղաղութան թաղաւորական տան կենացը և նրա գէպի մեզ ունեցած բարեկամութեան համար: Այդ կենաց թատին այսպէս՝ պատասխանեց թաղաւոր Հումքերը. «Բոլոր տուէք և ինձ, ձերք մեծութիւն, բարձրացնել բաժակը ձեր օգոստոսական տան բարեկենցութեան և զէպի մեզ ունեցած բարեկամութեան համար, և յայտնել արտանց ցանկութիւն, որ բարեղծարար արդէն զոյգութիւն ունեցող երկու ժողովրդի մէջ անկեղծ յարաբերութիւնները աւելի հաստատուէին մեր պետութիւնների բարօրութեան համար:

Կայսր Ֆրանց-Յոզէֆը շնորհեց խաղաղական պաշտօնեայ նախագահ Գեպերտին, խաղաղական արտաքին գործերի պաշտօնեայ Մանչինին և խաղաղական զինուորական գրաւի Ռոբլեանին սուրբ Ստեփանի շքանշանը առաջին աստիճանի: Եւ արքանի էին սրանք յարգանքի այս արտաքին նշաններին, որովհետեւ սրանք ոչ թէ միայն Աւսարիայի կայսրութեան մէկ գլուխն և օգտակար ծառայութիւն արեցին, այլ և ազատեցին, հանեցին խաղաղային այն առանձնացած գրութիւնից, որի մէջ նա ընկել էր, որի մէջ և աշխատում էին թողնել նրա թշնամիները: Այսպէս ղեկնային «Tagblatt» թերթի խմբագիրը տեսութիւն է ունեցել խաղաղական արտաքին գործերի պաշտօնեայ Մանչինիի հետ և այդ պետական անձը խօսակցութեան ժամանակ յայտնում է, որ խաղաղային քաղաքականութիւնը ձգտում է միանալու Աւսարիայի և Վերմանիայի հետ: «Այս միութիւնը, ասեց պաշտօնեան, ուղղած է բացառապէս Եւրոպայում խաղաղութիւնը պահպանելուն՝ մեր ամենի ջանքերի ցանկացած նպատակին:

Հումքերու թաղաւորը իւր ամուսնու հետ թէ՛ կայսրական տնից և թէ՛ ղեկնային ժողովրդից սիրելի, անկեղծ ընդունելութիւն գտնուեց յետոյ կրկին վերադարձաւ խաղաղութան թաղաւորը ղեկնային:

Խեղճերին նուիրեց 8000 Ֆրանկ, իսկ աւսարիական շատ բարձրաստիճան մարդիկներին շնորհեց իտալական շքանշաններ, իսկ Վիլհելմի թագաւորին հին իւր ձեռքովը կախեց թագուհի Մարգարիտայի վերայ խաչակրաց աստղ շքանշանի նշանները արձաններով ծածկած: Թաղաւոր Հումքերը մեկնելով ղեկնային մի քանի անգամ զրկեց կայսրին և թագաւորական զին, համբուրեց և կրկին անգամ խնդրեց, որ կայսրը խաղաղային այցելութեան: Կայսրը խոստացաւ իւր օգոստոսական ընտանիքով այցելելու թաղաւորին զարմանք:

Արջագետ աւելի զբաղան ձեռնաւ այն, որի համար փառաց առանց յաջողութիւն ունենալու աշխատում էին շատ կողմից: Աւսարիական զինուորական դաշնակցութիւնը հիմք առած խաղաղական կապում է սերտ կապերով իւր յարաբերութիւնը Աւսարիայի հետ, որը և միևնոյն է թէ Վերմանիայի հետ: Այդպիսով ոչ թէ միայն ընդհանուր եւրոպական խաղաղութիւնը աւելի հաստատութիւն է ստանում, այլ խաղաղական և ազատութիւն է ստանում իւր ներքին քաղաքականութեան մէջ, իւր պետական, ազգային զարգացման օգտին արգասաւոր կերպով աշխատելու: Նոյնպէս Աւսարիան հիմա հարաւոր ապահոված լինելով կարող է աւելի հեշտութեամբ թէ՛ ներքին քաղաքականութեան մէջ աշխատել և թէ՛ իւր վերայ առած կողմը արեւելքում աւելի ապահովութեամբ կատարել միայն թէ իւր արեւելեան քաղաքականութիւնը ազգայնութեան սկզբունքի դէմ չը լինի, որը բոլոր մեծ պետութիւններից ընդունած է և տանել ինքնորոգ զարգացումը սրբագործված: Եւ բոլորյում արդէն մեծած սկզբունք ժամանակը անցել է և քաղաքական աշխարհի լուսնեան, հանդարտութեան վախճանը հասել:

Ֆրանսիայում արդէն պարլամենտը բացուել է և Գամբետտան ընտրուել է ժամանակաւոր նախագահ պատգամաւորների ժողովի: Իւր բարեկամների խորհրդին հասկալի ինքը Գամբետտան կամեցաւ ժամանակաւոր նախագահ ընտրուել, որ կարողանայ հեշտութեամբ իմանալ, թէ որոնք են իւր բարեկամները և որոնք իւր թշնամիները: Գամբետտան կամեում է իւր յոյժը չափել և այնպէս վերջը ընդունել պաշտօնեութիւն կազմելը: Ամբողջ Ֆրանսիան սպասում է Գամբետտայի պաշտօնեութեանը, և հաւանական է, որ փոխ-նախագահ Բրիսսոնը կ'ընտրուի նախագահ, իսկ Գամբետտան կ'առնէ իւր ձեռքը կառավարութեան ղեկը և պաշտօնեութիւնը:

Այս բոլորիս Գամբետտան առաջին ժողովրդական յայտնի մարդն է Ֆրանսիայում, և տարակցաւ չը կայ, որ այս վերջին մի քանի տարիներում եղած պաշտօնեութիւններից ամենից նշանաւորը Գամբետտայինը կը լինի:

Նոյնպէս պէտք է ասել, որ Գամբետտայի պաշտօնեութիւնից Ֆրանսիական հասարակութիւնը մեծ բաներ է սպասում ուստի և այդ հանգամանքը նոյնպէս պիտի դժուարացնէ Գամբետտայի զործավարութիւնը: Բայց այս էլ պէտք է ասել, որ Գամբետտան պաշտօնեութեան կողմէն կառավարութեան ղեկը ձեռքն առնելով արդէն իւր միանգամայն բացարձակ և ամեն բանի, առանձին և ամեն դրութեան, համաձայն վերայ իշխող զօրութիւնից, փայլեց բաւական կորցրել է: Կար մի ժամանակ, որ սպասում էին, թէ Գրէվին կը հեռանայ կամ կ'ըստիպուի հեռանալու Գամբետտային տեղ տալու համար, իսկ հիմա Գամբետտան պաշտօնեութեան զլուխ լինելով էլ գոհ է: Արդէն ունի թէպէտեւ սահմանափակ բայց արթուն և ևռանգոտ հակառակորդներ, որոնք մինչև անգամ նրա պատգամաւոր ընտրվելու վերայ կասկածանք են յայտնում և բողբոջում են: Պարլամենտը բացուել է և կրքերի կուտակցական ձգտումների հակառակութիւնների ասպարէզը բացուել է: Արդէն պատգամաւորների ժողովի առաջին նիստին կառավարութիւնը յայտնեց, որ թունիսում մահմէտականների Վերուան սուրբ քաղաքում են, բայց դա տպաւորութիւն չ'արաւ ժողովրդի վերայ: Ֆրանսիական շատ նշանաւոր թերթերը թունիսի արշաւանքի մասին հետեւեալ կերպակցութեան են զայել, «Թունիսի արշաւանքը անմիտ բան էր, բայց նրան շարունակելը այժման հանդամանքներում այդ յանցանք է: Այստեղից կարելի է տեսնել, թէ ապագայ պաշտօնեութեան համար ինչ հոգսեր են պահուած թունիսեան ինդրի և արշաւանքի պատճառով:

Իդուր են կարծում, որ Գամբետտայի պաշտօնեութիւնը արտաքին, եւրոպական խաղաղութեանը կարող է սպասնայ, որովհետեւ Գամբետտան մարմնացում է իւր մէջ Վերմանիայի դէմ Ֆրանսիական ազգի վրէժխնդրութիւնը Եւրասիական օթարիցի համար:

Այդպէս էլ որ լինի Գամբետտան այնքան պարզ զլուխ ունի, որ արտաքին քաղաքական գրութիւնը ընդհանրապէս և Ֆրանսիայի ներքին գրութիւնը, թէ բուն Ֆրանսիայում և թէ Ալժիրիայում մասնաւորապէս ինկառի առնելով՝ նա չի մոռնիլ և չի էլ կարող մոռնիլ մի որեւէ վրէժխնդրութեան վերայ:

Վերմանիայում ընտրութիւնները շատով վերջացած կը լինին և այստեղ էլ կը բացուի պարլամենտը:

Այսպէս հետզհետեւ Եւրոպայում պարլամենտական շրջանը կ'սկսուի և զոր հետ էլ ամեն մէկ երկրի թէ յառաջագիւտութեան և թէ յետագիւտութեան նշանները կ'երևան:

Մեղաւորում սուր են Վերմանիայի անցքերի վերայ նայել Պետերբուրգում:

Գում հրատարակվող մի քանի թերթերի աչքովը: Բայց այդ թերթերը միշտ զամբեւտական Ֆրանսիայի օգտին խօսելով ամեն լաւան Վերմանիայում փոքրացնում են և ամեն փառ երեւոյթ խոշորացնում: ձգնարիւ է, որ իշխան թիւմարի Վերմանիայի միութեան և մեծութեան գլխաւոր հեղինակը, թէպէտեւ այնպիսի մի ներքին քաղաքականութեան նախագիծ է կազմել, որի հետ ամենին համաձայն չեն Վերմանիայի մէջ ազատամիտները, ձըշմարիտ է, որ կամաւոր սերկաթէ կանցլերը, որը ուրիշ կարծիքներին շատ ուշադրութիւն չէ դարձնում և միշտ մենակ և հաստատ իւր ճանապարհով է դնում իւր նպատակին համեմու համար, ներդրում է ընտրութեան վերայ, ձգնարիւ է, որ պահպանողական կուսակցութիւնը Վերմանիայում ընտրութեան համար շատ անփայլ, անբարոյականացնող միջոցներ է գործ գրել, որոնք յիշեցնում են նախօրեանական կառավարութիւնը, բայց թիւմարի ազատութեան այնպիսի թշնամի չէ, բայց Վերմանիայի ժողովուրդը այն աստիճանի չէ ընկել, ինչպէս աշխատում են ներկայացնել մայրաքաղաքի թերթերի թղթակիցները:

Վորա համար ամենից աւելի լաւ ապացոյց կարող են լինել հէնց այժմիս կառարուած ընտրութիւնները: Չը նայելով կառավարութիւնը միանգամ պահպանողականների հետ ամեն կերպ աշխատում էր գրաւել, մոգորեցնել ընտրողներին իւր առաջարկած կանդիդատների օգտին, բայց չը նայելով ձրի խմած դարձրերին, կառավարութեան, պահպանողականների կանդիդատները զընտրուեցան, իսկ յառաջագիւտ կուսակցութեան կանդիդատները զընկել ամեն քաղաքում, նոյն իսկ Բերլինում ընտրուեցան: Այդպէս Ռիխտեր, Ռուդոլֆ Ալբրեխտ, Մոմգէն, որոնց դէմ կատաղի կերպով յարձակում էր պահպանողական կուսակցութիւնը, ընտրուեցան, իսկ կառավարութեան պաշտպանած Շտեօկերները զընտրուեցան: Այս ապացուցանում է, որ սրբալի զարգացած է Վերմանիայի մէջ անհատական ըզզացմունքը, թէ որչափ սուղ չի միջ ունի զերմանական ժողովուրդը: Կա հաստատում է Վերլուդի այն նշանաւոր խօսքերը, թէ զիտեն զանազանի զէպի իշխան թիւմարի ունեցած համակրութիւնը նրա հայրենիքի համար կատարած մեծամեծ գործերի համար, նրա անտեսական նախագիծի դէմ ունեցած հակակրութիւնից:

Այս ընտրութիւնը կրկին ապացուցանում է զերմանական բնուրութիւնը, որ ձգտում է զէպի անհատականութիւն, և ոչ թէ ինչպէս առանձնական ժողովրդի մէջ, որը ձգտում է զէպի կենդանացում: Վերմանացիները չեն կարող ընդունակ չեն Ֆրանսիացիների պէս:

Իրենց մեծ մարդիկներին աստուածացնելու և նրանց մեծ յատկութիւնների հետ մոռանալու նրանց պախաւութիւնները:

Ֆրանսիացիների մէջ Բազէն, Մագ-Մահոն և ուրիշներ այսօր աստուածանում են, որ վաղը զլուրին, բայց այդպէս բան Վերմանիայում մինչև անգամ թիւմարի, Մոլոկէի համար չի կարող լինել: Նախօրեանական Ֆրանսիայում կարող է մէկ Շտեօկեր յարթութիւնը տանել թիւմարի, Ժիւլ-Ֆարլի, Պէլէտանի դէմ է, բայց բեղմարկեան Վերմանիայում, տեսնում էք, Շտեօկերները չեն կարողանում Ռիխտերին, Վերլուդին, Մոմգէնին բռնել:

Ս. Ս.

ՄԵՂՈՒԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ)

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 27-

ին Հսկտեմբերի: «Կառավարական Համբաւարերը» հաղորդում է, որ Բարձրագոյն ջնջած է 1848-ի թոյլտուութիւնը ռաբբիններին տալու հրէաներին ծննդական վկայական երեք հրէաների վկայութեանց հիման վերայ:

«Պօրեագիւր» հաղորդում է. զէմակի ժողովների պատճառով էքսպլոնները շատերը պէտք է երթան. ըմպելեաց խնդիրը կը վերջանայ, տեղափոխութեանց խնդրի գլխաւոր կէտերը նոր պիտի նշանակվեն, ժողովի շարունակութիւնը կը լինի առաջիկայ յունվար ամսին:

ՓԱՐԻՉ: Թունիսից եկած լուրերը հաստատում են, որ շատ ցեղեր յայտնել են հպատակութիւն:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲԻՐԺԱ	
27-ին հոկտեմբերի.	
Արք. բանկ. 1-ին	95 50
— — 2-րդ	92 37
— — 3-րդ	93 50
— — 4-րդ	91 75
— — 5-րդ	91 12
Վեժակահ. 1-ին	220 75
— — 2-րդ	215 50 1/2
Արեւ. փոխառ. 1-ին	90 25 1/2
— — 2-րդ	90 25 1/2
— — 3-րդ	90 25 1/2
Իճնդոն	25 81
Համբուրգ	220 —
Ամստերդամ	129 75
Փարիզ	271 12
Ռսկի	7ա. 68 1/2
Բիրժայի վիճակը խաղաղ է:	
Խմբագիր Պ. ՍԻՄԵՐՆԵԱՆՑ.	
Հրատարակիչ Հ. ԷՆՏԻԱՅՆԱՆՑ	

